

Juridiska frågeställningar avseende frivilligas och semiprofessionellas deltagande i räddning

Framtidens skadeplats 220428

Åsa Åslund

Räddning...

- Olika, ibland sinsemellan mycket olika, situationer
- Nationell karaktär, regional karaktär, lokal karaktär
- Juridiska frågor – också olika karaktär
- Olika regelverk för reglering av olika frågor

Olika regelverk för reglering av olika frågor...

L (2003:778) om skydd mot olyckor

L (1977:266) om statlig ersättning vid ideell skada mm

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Dataskyddsförordningen

Skadeståndslagen (1972:207)

Arbetsmiljölagen (1997:1160)

bland annat...

Studie påbörjad 2022

- Rättsliga förutsättningarna för arbetsmiljöansvar i de samverkansformer där frivilliga och ideella deltar i räddningsinsatser
- En vidare/fortsatt studie av hur vissa skadestandsfrågor har lösts i våra grannländer.
- Målsättning: de två olika frågeställningarna ska kunna smälta samman i en gemensam rättslig analys.
- Studien avses resultera i en förstudie till en artikel/medelsansökan, vari ska ingå en beskrivning av gällande rätt och vägledning för de ingående aktörerna.

Ingående aktörer

- Professionella
  - Tjänstepliktsbeordrade
  - Personer inom räddningsvärn
  - Civila insatspersoner
  - Helt frivilliga
-
- → Organisationen av detta utgör delar av det nationella responssystemet

Några ansvarsfrågor avseende aktörer, i synnerhet frivilliga, som deltar i räddningsinsatser (Holm, A., 2016)

- Den räddande aktörens rätt till ekonomisk kompensation vid egen skada
- Anställda och tjänstepliktsbeordrade
  - AG Trygghetsförsäkring (arbets-skador) samt lagstadgad rätt till viss kompensation (LSO 7:4)
- Frivilliga deltagare i räddningsinsatser?
  - Frivillig person som accepterats av räddningsledare – viss lagstadgad rätt till kompensation
  - Spontanfrivillig - har endast ett begränsat ekonomiskt skydd i den mån denne skadar sig själv eller annan vid en frivillig räddningsinsats.

Rättsliga förutsättningarna för arbetsmiljöansvar i de samverkansformer där frivilliga och ideella deltar i räddningsinsatser

- Vem i en räddningsinsats, ansvarar för vilken del av arbetsmiljöansvaret, gentemot vem?
- Vilken aktör i en räddningsinsats, ansvarar för vilken del av arbetsmiljöansvaret, gentemot vilken aktör?

Flera olika frågor:

- Förebyggande arbete, rehabiliterande arbete, påföljder vid ev inträffad arbetsmiljöhändelse
- Arbetsmiljölagen förutsätter ett anställningsavtal (AML 1:2)
  - Arbetsgivare, arbetstagare, verksamheten ...
- ... men utvidgas till att avse också vissa andra
  - Totalförsvarsplikt
  - tjänsteplikt
  - ”när två eller flera för gemensam räkning yrkesmässigt driver verksamhet utan att ha arbetstagare anställd” (AML 3:5)

Offentlig rätt – privaträtt

- Frivilliga och ideella aktörer som agerar i en räddningsinsats - en brytning mot både tidigare organisering av räddningsinsatser och tankar om organiseringen av räddningsinsatser.
- Utmanar regleringen...

Input, frågor och/eller tankar? Hör av dig!

- Anders Holm, universitetslektor LiU: anders.holm@liu.se
- Åsa Åslund, universitetslektor LiU: asa.aslund@liu.se